Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 66. | Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 22. марта, 1922. | VOL. XXX. | No. 66. | Jersey City, N. J., Wednesday, March 22, 1922. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

НОВІ ПРОБИ ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ НЕВДАЧНІ

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 20. марта. — Стейтова Рада Посередництва при промислових непорозуміннях відбула нині довге засіданє, щоби придумати спосіб полагодження ткальняного страйку, котрий отсе починає уже девятий тиждень.

По цілоденній сесії Рада мусіла прийти до заключення, що всі способи полагодження страйку вичерпані і що вона мусить признати повну невдачу, хиба що станеться щось зовсім нового.

Тимчасом страйк йде далі, як досі. Число страйкарів зовсім не зменчається. Страйкові пикети перед фабриками такі самі великі, як були досі, мимо того, що суд заборонив масове пикетованє .Мимо судової заборони власти не перешкаджають робітникам збиратися масами перед брамами фабрик.

МАЙНЕРИ УЖЕ ГОТОВІ ДО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 20. марта. — Предсідатель майнерської юнії Ди Юнайтид Майн Веркерс оф Америка заявив, що майнерська юнія уже має виготовлений заклик до страйку майнерів мягкого та твердого вугля. Сей заклик буде висланий до місцевих юній в найкоротшім часі. Уряд юнії певний, що його послухають усі 600,000 американських майнерів так твердого як і мягкого вугля.

До страйку американських майнерських робітників прилучуться також відай канадійські майнери, котрі власне тепер ведуть переговори з канадійськими підприємцями, домагаючимися величезних знижок робітничої заплати.

На найблизшу пятницю скликано до Клівленду засіданє так званого комітету загальної політики майнерської юнії, котрий має постановити політику майнерів мягкого вугля підчас страйку, що має початися дня 1. цвітня. Сей комітет був вибраний на послідній майнерській конвенції в Індіянополис, щовідбулася послідного лютого, і має він повну власть вести справи юнії підчас страйку. Складається він зі 116 людий.

ГАРДИНҐ ВІДМОВЛЯЄ ПОМОЧИ БОНУСОВИ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Президент Гардинґ відкинув просьбу републиканських провідників палати послів підперти їх проект бонуса для ветеранів світової війни.

Основою відмови було те, що президент Гардинґ свого часу порадив роздобути гроші на бонус через стяганє податку при продажі, тоді як провідники конґресової більшости придумали новий плян з довжними скриптами, які мають бути згрошевлені через банки та відкуплені державою за 20 літ.

СЕКРЕТАР ВІЙНИ ПРОТИ ЗМЕНЧЕННЯ АРМІЇ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Секретар (міністер) війни Вікс заявився публично проти пропозиції обнижити ще дальше американську армію. На його думку, вона не повинна під ніяким услівем бути зменчена понизче 150,000 мужа.

За його поглядами має стояти також президент Гардинґ.

ДАЮТЬ ІМІҐРАНТАМ ТИМЧАСОВЕ ПРАВО ПОБУТУ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Генеральний комішенер іміґрації Гасбенд заявив нині, що іміґраційний уряд видав сими днями 2,500 дозволень іміґрантам на хвилевий побут в Злучених Державах. З тими дозволами в руках іміґранти будуть могти висісти на беріг. Їх право кінчиться однак дня 23. марта, по котрім то дни кождий з них може бути відразу депортований. Сей дозвіл відноситься до тих іміґрантів, що прибули до Америки понад дозволену іміґраційним законом квоту, а іміґраційні власти видали сей дозвіл тому, бо палата послів уже ухвалила минувшого тижня законопроект про їх допущенє, а сенат правдоподібно його теж потвердить. Випущення іміґрантів на беріг домагалися з одного боку родини іміґрантів, а з другого боку ріжні реліґійні інституції.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОМОЧИ ДЛЯ АВСТРІЇ.

ВАШИНГТОН,20. марта. — Перед предсідателем комітету для приходів в палаті послів заявилася нині делеґація кількох американських жіночих організацій, які разом представляють понад 10,000 американських жінок по всій Америці, і просила його допомоги в якийсь спосіб голодуючим дітям Австрії.

Сею справою займався вже був сенат і навіть ухвалив був законопроект, дозваляючий Австрії відложити на 25 літ плачення 25-міліонового довгу за кукурузу. Жіноча делеґація просила членів комітету, щоби вони постаралися о як найскорше ухвалення палатою послів законопроекта, принятого сенатом. Члени комітету упевнили делеґацію про свою симпатію для законопроекта.

ДАЛЬША ДЕБАТА НАД ДОГОВОРОМ ЧОТИРОХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Підчас дальшої дебати в сенаті над ратифікацією договору чотирох держав про посілости на Тихому Океані сенатор Бора заявив, що на думку деяких політиків згаданий договір являється союзом Англії та Злучених Держав проти Японії.

ПРОПОВІДНИК КРИТИКУЄ ЦЕРКВИ.

Джан Ровч Стретон, проповідник одної баптиської церкви в Ню Йорку, виголосив минувшої неділі проповідь, в котрій звернувся проти церков. Він говорив: „Церкву називається в біблії нареченою Христа. Чиж не має Христос права сподіватися, що його невіста прийде до нього чиста? Представте собі лише молоду, придячу до вівтаря в бруді. Сама думка про таку можливість страшна. А як почуватися буде Христос, коли прийшовши до вівтаря, побачить, що його Церква, його молода, є вуличницею та що її одіж брудна та забабрана світськостю?" Він говорив далі, що епископи анґлійської церкви мають уділи в броварняних підприємствах і тому стараються не допустити до заборони пива в Анґлії. Другим показчиком неморальности, на погляд проповідника, є участь жінок в кулачних бійках за гроші, в котрих гарно убрані дами приглядаються, як двох напів голих мущин товчеться до крови та обімління. Згадував він також про те, що богато обманців з фінансового світа є визначними членами церков, а один з фінансових розбишак є навіть тростісом в одній нюйорській катедрі.

УВАЖАЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ ІМІҐРАНТАМИ.

Американські іміґраційні власти вислали на Елис Айленд десятьох Американців, котрі недавно приступили були до еспанського війска, щоби воювати з ним проти Маврів в Африці. Іміґраційні власти мають їх задержати, поки не рішуть, чи своїм приступленнєм до еспанської армії Американці не зреклися свого американського горожаньства.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАЇЗДИТЬ УЖЕ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ПОРТУ.

Німецький корабель „Антоніо Дельфіно" був першим кораблем, що від виповідження війни межи Німеччиною та Францією завитав до французького порту Бульон. Корабель їхав з Гамбурга до Буенос Айрес в Арґентині і вступав до Бульон, щоби набрати пасажирів та почти.

ВОСКРЕСЛА РИБА.

На Ст. Бонифасі (коло Винипегу, Манітоба, Канада) в Бабітів 70 Лянжве ул. сталось ось що:

Приніс рибак-хлопець на продаж рибу і господиня дому купила. Риба була зовсім замерзла. Господиня положила її під воду, щоби розморозити. Зачас риба ожила зовсім і її лишили при життю для втіхи. Покищо тримають її в ванні, поки постараються о відповіднє начинє. Риба має около 16 цалів довжини.

Явище се не зовсім звичайне. Однакож вчені знають, що вдалось заморожувати деякі сотворіння і вони опісля ожили. Однакож мороз може бути тільки до якогось степеня, бо завелике зимно зовсім нищить життє. Можливо, що і в сім випадку риба замерала після якихось „наукових правил", а не якбудь.

НЕВДАЛЕ ВИМУШЕННЯ.

Один богатий нюйорський торговець землею дістав недавно листа; в котрому невідомі і непідписані люди приказували йому, зложити в парку Вен Кортленда під одним деревом 10.000 долярів. Колиб адресат важився не послухати приказу, йому грозилося смерть. Купець віднісся зі справою до поліції, і ся приказала йому поставити в означенім в листі місци пакунок, без гроший. Коло місця уставлено поліційну сторожу, котра мала схопити всякого, що прийде по клунок. Хоч пакунок зложено вечером, як було приказано, аж над самим ранком до місця підійшло двох мущин і стало заглядати за пакунком. Поліція зараз арештувала обох і відставила на поліцію. Там оба з них заявили, що вони служили у війську і не мають роботи. Один з них казав, що він зарабляє всего 8 долярів на тиждень і з сього удержує родину.

ГОДУВАЛИ ТРУПАМИ СВИНИЙ.

Казанські „Ізвестія" подають таку вістку: В самарськім трибуналі розбиралась незвичайна справа. Оскаржували заряд бузулукського закладу взірцевого годованя свиний, що заряд годував свині трупами померших — померших з голоду, холери і т. п.

Щож до свиний, то се були расові свині і їх спровадив з загранпці комісаріят рільництва.

Справа мала ся так, що ще від липня 1921 року цвинтарні міські сторожі чи ґрабарі, достарчали урядовим годівельникам свиний трупів і за кожду фіру трупів діставали пів фунта тютюну. Трупи варили ся і йшли на поживу свиний.

Оскаржений заряд боронив ся на суді так:

— Трупів неварених свиням не давали, отже трупи не могли заражувати свиний і переносити зарази на людий.

— Приказано було, щоби свині добре виглядали, однакож давали все по фунтови ґрису, а тим свині не нагодуєш. Крім того прислуга діставала на добу ледво по чверть фунта хліба, дотогож одержуваний хліб був гірший, ніж хліб з ґрису, призначеного для свиний. Отже прислуга де могла, там забирала для себе ґрис.

— Голова повітового „совхоза" приказав, що свині мусять добре виглядати і коли запитали його, чи можна годувати стервом, сказав: „Годуйте чим хочете". Бачучи-ж, що прислуга нім занесла свиням їсти то зїдала половину, ми постановили годувати свиний людськими трупами. — В додатку ми просили на се позволення Комітету і той сказав: Годуйте трупами, але добре переварюйте".

Суд всіх увільнив, крім управителя, якого засуджено на три місяці арешту при робітничім домі.

КОНВЕНЦІЯ СКРЕНТОНСЬКОГО СОЮЗА.

Виконуючий Комітет Укр. Роб. Союза в Скрентоні, Па., оголосив, що 5-та конвенція сеї організації відбудеться в маю сього року (речинець не поданий) у Вилкс Бері, Па.

РОЗКОПИ В ПАЛЕСТИНІ.

Археольоги (учені, що займаються старовиною) Пенсилвенійського університету, що тепер ведуть розкопи в Палестині, вислали до одної філадельфійської ґазети депешу, що вони відкрили в Палестині останки давних міст, які сягають 18-ого віку перед Христом. Коли горба Бейсана, що згадується в Біблії, найдено останки аж шість міст одно над другим, з котрих кожде представляє инчі часи і инчу цивілізацію.

ПОДВІЙНЕ САМОУБИЙСТВО.

Послідного четверга поповнила в Бостоні самоубийство Павліна Верджінія Кларк, звісна зі своєї краси 23-літна моделька різбарів. Забилася вона підчас веселої забави у своїм домі, заживши якоїсь хемічної отруї. Ся обставина видалася троха підозрілою поліції, і вона стала шукати за можливими доказами убийства. Стали слідити за тим, хто був послідний в її комнаті, і т. д.

Тимчасом в неділю відкрито на березі ріки в Бостоні тіло молодого студента технічної школи, а коло нього найдено лист, котрий розкриває цілу тайну не лише його смерти, але й панни Кларк. З листа виходить, що студент самий приготовав для женщин отрую в лябораторії своєї школи і передав її панні Кларк. Ся справді обіцяла йому, що не зажиє отруї так довго, поки не побачиться зі своєю матірю, але сеї обіцянки не додержала. Після слів студента, вона була так змучена марним життєм, що постановила покінчити з ним зараз, не ждучи навіть на приїзд матери, котрого вона сподівалася на другий день. Вона зажила отруї при ґостях і померла мимо пильних зусиль лікарів вратувати її життя. Молодий студент, котрий подав її отруї, утік з дому женщини, щоби не бути при допитах поліції. В два дни пізнійше він теж зажив тої самої отруї, котрої дав своїй любці, і помер. В своїм листі він здіймає вину з усіх мущин, підозрілих поліцією.

ОТВОРЕННЄ КАНАДІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ОТАВА, столиця Канади, 8. марта. — Нині отворилась перша сесія 14. парляменту Канади заприсяженнєм і підписанням спису послів.

Першою справою на дневнім порядку був вибір спікера (голови). Се дало нагоду провідникови опозиції Мієнови вдарити остро на правительство, що воно кілька тижнів наперед проголосило, що спікером має бути посол Лемію, хоч се є привілей парляменту вибирати спікера. Помимо того Лемію вибрано спікером через аклямацію.

еsв'хбіsс

ЦІННЕ НАБУТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ В КИЄВІ.

Велика збірка українського мистецтва головно з области іконоґрафії, яка належала Київській Духовній Академії, перейшла вповні до Української Академії Наук.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ З РУМУНІЄЮ, ПОЛЬЩЕЮ І ФІНЛЯНДІЄЮ

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 20. марта. — Сюди наспіли вісти з Риги, столиці Латвії, які сповіщають, що московський большевицький уряд приготовляється з поспіхом до війни.

З Киева і Харкова висилають большевики великі військові сили до польської і румунської границі, а також збирають військо на півночі над фінляндською границею.

Змобілізовано цілу клясу 1922-го року.

Військових лікарів покликано до служби.

Також ладять большевики і свою „червону" воєнну фльоту до воєнної готовости.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У МАСАРИКА.

БЕРЛІН, 6. марта. (Вл. кор. „Свободи"). — Голова Українського Громадського Комітету М. Шаповал та члени того комітету др. Матюшенко і Григоріїв мали сими днями авдієнцію у президента Чехословаччини, проф. Масарика.

Передавши президентови звіт про діяльність комітету в минулім році і познайомивши його з положеннем української еміґрації, делеґація попросила його допомогти українському студентству і учителям відкриттем висшої сільсько-господарської школи й виданнем праць українських учених. Свое прошенне делеґація мотивувала тим, що українська еміґрація, складаючись переважно з демократичних елементів (58% селян, 14% робітників і 15% інтеліґентних працьовників), не має таких фондів на видавництва як російська еміґрація, а тому нема змоги видати праці українських учених, яких назбиралось досить богато.

Президент поставився прихильно до пропозиції делеґації й обіцяв по змозі їх задовольнити. На запитанне, чи не погіршає становище української еміґрації, колиб дійшло до офіціяльного признания большевиків, Масарик цілком заспокоїв делеґацію і сказав, що в справі допомоги Чехословаччина до кінця робити-ме те, що почала.

ЧЕСЬКИЙ ПРЕМІЄР ДР. БЕНЕШ ПРО МІЖНАРОДНЮ ПОЛІТИКУ.

Прага, столиця Чехословаччини, 20. марта. — Сьогодня мав кореспондент нюйорського дневника „Ворлд" розмову з чесько-словацьким премієром д-ром Едвардом Бенешом про міжнародню політику.

Др. Бенеш сказав, що він має надію на успіх ґенуенської конференції, коли в ній візьме участь Лойд Джордж.

Далі зазначив він, що найважнійшим завданнем аліянтів повина тепер бути справа міжнародньої позички для Німеччини, аби могла піднестись з економічної недолі і заплатити Франції відшкодованне, і справа отворення Росії для світа.

Всі держави в Европі, казав він, потребують тепер прощення і помирення. Се є метою президента Масарика і його і вони стремлять до досягнення її.

Вкінці завважив, що й Америка не може усунутись від участи помочі Европі для економічної відбудови.

ВІСТКА ПРО ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В БОЛГАРІЇ.

ВІДЕНЬ, 20. марта. — Сюди наспіла депеша із Софії, столиці Болгарії, яка доносить про переворот в Болгарії.

Телеграма повідомляє, що болгарська воєнна партія скинула селянське правительство Стамбулійського і захопила владу в свої руки.

ЛЕНІН ТЯЖКО ХОРИЙ.

БЕРЛІН, 20. марта. — Большевицький голова народніх комісарів Микола Ленін тяжко хорий. До нього завізвано відси німецького лікаря, специялиста внутрішних недуґ.

АРЕШТОВАННЄ МОСКАЛІВ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 20. марта. — Тутешня поліція арештувала нині в одному ресторані 80 Москалів.

Між ними є найбільше большевицьких офіцирів, а є теж і один князь і княгиня ,котрі грали в ресторані на балалайці.

Арештовані будуть відіслані до Росії.

Ю. КОЦЮБИНСЬКИЙ—СОВЕТСЬКИМ ПОСЛОМ.

БЕРЛІН, 4. марта. (Вл. кор. „Свободи"). — До Відня прибув Юрій Коцюбинський, син славного українського письменника Михайла Коцюбинського, призначений послом советської України в Австрії.

Як відомо, большевики висилають з України, щоб не заваджали, всіх діячів українського походження, хоч скільнебудь здатних протестувати проти безсоромного визиску України червоною Москвою. Так вони вже заслали на смерть або на почесне засланне закордон цілу низку українських комуністів. Невжеж тепер і Юрко Коцюбинський зробився на совітській Україні зайвим?

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА ПОДІЛЛЮ.

БЕРЛІН, 1. марта. (Вл. кор. „Свободи"). — Большевиками в Проскурові розстріляні слідуючі особи, яких „Чека" заподозріла, що вони брали участь в повстанню проти большевиків: Корицький, Чуйков, брати Волощуки (старший з них аґроном, перед розстрілом повісився, дружина Волощука сидить заарештована в „Чека"), Доброшинський, Кульчицький, Андрусевич, Клеменс, Шидловський, Ляховецький, Радунський, Грицун і другі. РАЗОМ БІЛЯ 200 ОСІБ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКИЙ АРЦИБІСКУП — КАТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

(Від власного кореспондента).

Справа української Галичини не дає очевидно Польщі спокою ні в день ні в ночи. Польський грабіжник знає, що він загарбав чужу землю, на яку не має ніякого права, та що навіть держави антанти, які помогли Польщі загарбати українську Галичину, не признають Польщі права до сеї української землі. Польський грабіжник знає, що наближається час, коли держави антанти приступлять до вирішення справи української Галичини, і боїться, що те вирішенне буде для Польщі звучати: НЕХАЙ ПОЛЬЩА ЗАБИРАЄТЬСЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ!

Тепер, коли наближається міжнародня конференція в Ґенуї, страх Польщі з приводу української Галичини знов збільшився. Адже конференція в Ґенуї має впорядкувати міжнародні справи, які доси ще не є впорядковані. А до таких справ належить і справа української Галичини. Ану-ж ся справа вирине на конференції в Ґенуї! Або держави антанти ще перед сею конференцією приступлять до вирішення галицької справи!

І Поляки метушаться, відбувають наради, придумують ріжні способи, якби вдержати українську Галичину в своїх руках.

Ось-так справа української Галичини була також предметом нарад у закордонній комісії польського сойму. На засіданню комісії 18. лютого і міністер закордонних справ Скірмунт і посли, обговорюючи міжнародне положенне Польщі, говорили богато про справу Галичини.

Ся нарада робила враженне злодіїв, які радяться, як найліпше заховати накрадене добро. Одна часть послів (людовці й соціялісти) стояла на тім, що Польща сама повинна полагодити справу української Галичини так, щоби держави антанти були сим полагодженнем задоволені і не мішалися до сеї справи. Друга часть послів і сам міністер Скірмунт стояли на тім, що всякі дискусії про автономію для української Галичини є шкідливі, бо свідчать, що самі Поляки вважають сей край за окреме від решти Польщі. Тому найліпше в справі української Галичини нічого не говорити, а тільки старатися, щоб держави антанти сеї справи не вирішували. Бо рішення, корисного для Польщі, годі сподіватися. А так, чим довше ніякого рішення не буде, тим довше українська Галичина буде оставати під окупаційною владою Польщі. А як такий стан довго потягнеться, то може українська Галичина таки на все „присхне" при Польщі.

На сім засіданню закордонної комісії польського сойму промовляв також АРЦИБІСКУП ТЕОДОРОВИЧ, і на його слова треба звернути особливу увагу.

Бо послухайте, що сказав сей „слуга Божий"!

Він сказав, що найперше треба „успокоїти" український нарід, а тоді можна буде прийти з ним до згоди. А „успокоювати" український нарід радив він ось-як:

„АРЕШТИ — говорив він — РОБЛЯТЬ ДОБРЕ ВРАЖІННЄ НА УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН, БО ПЕРЕКОНУЮТЬ ЇХ, ЩО ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО МАЄ СИЛУ. Війт одного села сказав, що треба би ще того й того арештувати, і в селі був би спокій. КОЛИ ТАКИМ СПОСОБОМ ЗУМІЄМО УСПОКОЇТИ УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЄ, ТОДІ МОЖНА БУДЕ ПОРОЗУМІТИСЯ З УКРАЇНЦЯМИ."

Так говорив польський арцибіскуп Теодорович.

Його слова найліпше свідчать, як страшно низько впала Польща під моральним оглядом, коли високий церковний достойник не соромиться публично радити, щоби польське правительство арештувало як найбільше Українців.

Ся порада польського арцибіскупа повинна дійти до всіх католицьких організацій цілого світа. Нехай цілий католицький світ бачить, як польського арцибіскупа засліпила ненависть до українського народу.

Коли-ж так думає польський арцибіскуп, який повинен учити любови й милосердя, — то можна собі уявити, які думки має супроти українського народу ціла Польща.

Сі слова арцибіскупа Теодоровича найліпше свідчать, що Українцям не може бути життя під Польщею, що їх у Польщі жде тільки тюрма і кат. Акатом для українського народу є кождий Поляк!

Одинокий ратунок для українського народу — се визволенне з польської неволі.

Прага, 1. марта, 1922. Др. Михайло Лозинський.

ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ!

ПРИЄДНУЙТЕ ДО СВОЄЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ НОВИХ ЧЛЕНІВ!

ОРҐАНІЗУЙТЕ НОВІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА!

МАЙТЕ ТЕ НА ГАДЦІ, ЩО ЯКБИ КОЖДИЙ З ВАС ПРОТЯГОМ РОКУ ПРИЄДНАВ ДЛЯ У. Н. СОЮЗА ОДНОГО ЧЛЕНА, ТО ЧИСЛО ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА ДО РОКУ ПОДВОЇТЬСЯ!

ПОДВОЄННЄ ЧИСЛА ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА БУДЕ ПОДВОЄННЄМ ЙОГО СИЛИ І ЗНАЧІННЯ!

ДОКАЖІТЬ ДІЛОМ, ЩО ВИ ХОЧЕТЕ РОЗВИТКУ І ПОСТУПУ СВОЄЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ!

ГАЛИЦЬКІ ОБРАЗКИ.

Передача Ставропиґійського Інституту москвофілам. — Арештованне укарїнських професорів. — Варта над хорим священиком. — Як у Галичині справляється весілля. — В арештах бють далі! — Окровавлена сорочка Федака. — Дасина. — Смерть „твердого Русина". — А ти, Марку, грай!...

(Від власного кореспондента).

Хто кидає своє місце, той тратить на нього право. Ця загально відома й скрізь пошанована засада не має сили тільки в Галичині. На початку світової війни галицькі москвофіли, як ті миші, що тікають з потопаючого корабля, повтікали з Галичини, покинувши на призволяще всі свої інституції, в тім числі й Ставропиґійський Інститут. Ним заопікувались Українці й за сім літ зробили з нього поважне вогнище національної культури.

Здавалосяб, що на цім справа могла вважатись вичерпаною. Та не так думає львівська дирекція поліції. Москвофільські недобитки знов повилазили на світ Божий і заявили свої „права" на Ставропиґію. „А де ви були, як греміло?" запиталаб їх кожда инша влада. Але польська окупаційна влада за тим не питає, а користає з кождої нагоди „насолити" Українцям. **І Ставропиґію насильно відібрано з українських рук та під охороною поліції передано москвофільським недобиткам.**

Пропало сім літ невсипущої української праці, пропали українські кошти, вложені в Ставропиґію, яку москвофіли своєю господаркою довели до занепаду. Не навіки це пропало, бо останнього слова про Галичину ще не сказано. Та наразі цей факт яскраво малює ту атмосферу безправности й сваволі, в якій задихується українська людність Сх. Галичини.

* * *

Про арештованне учнів перемиської української ґімназії підчас науки читачі „Свободи" вже знають. Щоб хто не подумав, що польська поліція арештує тільки учнів, а професорів милує, **в Коломиї дня 21. лютого заарештовано цілий гурт професорів української ґімназії, разом аж шість душ.** З ґімназії їх поведено під баґнетами до староства, там їх поведено під баґнетами до староства, там їх переслухувано під нечуваним терором, а нарешті відпущено з гострим приказом прийти „добровільно" дня 4. березня до асентерунку, бо инакше їх звільнять з посади.

— Як „до асентерунку"? — здивовано запитає свій і чужий безсторонній читач: — адже Польща являється в Галичині лище тимчасовим окупантом і не має права брати Українців до війська?

По силі права воно дійсно так, але **в Галичині панує не сила права, а право сили.** Тому там і можливі такі пригоди, як описана тут, і навіть можливо, що бідолашні коломийські професори нині вже гуляють без посад — за відмову „добровільно" явитися до незаконного польського асентерунку або за скромну вимогу поликань в українській мові.

* * *

Коли польські жандарми не бояться переступати порога української церкви, щоб хапати там за ковнір богословів і арештовувати їх під час богослуження, то річ само собою зрозуміла, що й дім українського священика не має захисту перед нападами ляцьких посіпак.

Колиж той священик лежить хорий при 39 степенях горячки; то в його господі поміщується двох жандармів, а кругом хати ставиться сільську варту з грубими буками.

Фантазія? Наклеп? Ні; жива дійсність. Так поступлено в Городищу, на Козівщині, зі священиком **Богданом Петрицьким,** якого „на донос якихсь людий" (?!) приказано було привести до Козови на переслуханне в суді.

Отож жандарми помістилися в господі. А „господа" галицького руського попа — то одинока сільська маленька кімнатка, де лежить хорий парох, купчаться четверо маленьких дітей і розривається на части між чоловіком, дітьми й жандармами попадя.

А командант сказав, що жандарми на кошт Петрицького так довго його вартуватимуть, поки він не встане й не поїде до Козови на переслуханне...

Та найцікавійше те, що суд у Козовій не знає, чого хотять жандарми від о. Петрицького! Хтож відповідає за це нечуване знущанне над горожанином і духовною особою? Зайве запитанне.

* * *

Українське селянське весілля на Гуцульщині. Часом одинокий день у цілім життю українського селянина, коли він випростує наболілу спину й дозволяє собі кілька безжурних годин.

Щоб руський хлоп мав безжурні години? Нащож тоді по українських селах стоять польські жандарми? Хлоп не сміє не журитись, бо на те він хлоп, та ще й руський.

І коли Гуцул Іван Бойчук справляє весілля своєї доньки, до його хати вдираються польські жовніри з крісами; відбирають музикам інструменти й кажуть грати для себе „польки". На просьби гостей жовніри віддають інструменти, але починають насміхатися з гуцульських танців та весільних звичаїв і обкидують гостей останньою лайкою. Господар, нарешті, випрошує жовнірів з хати, але незабаром вони вертаються вже в кількости 15 душ. Перелякані весільні гості замикаються в хаті, але жовніри висаджують двері, вибивають вікна, розганяють гостей, побивають їх крісами та пястуками й стріляють їм навздогін. Потім жовніри цілу ніч гуляють у хаті Івана Бойчука, затроюючи може одинокий безжурний день у життю бідного Гуцула та новоповінчаних молодих.

Та сказано: Як сміє руський хлоп не журитися?

* * *

Що українських вязнів у польських арештах бють і мучать — це вже, на жаль, не новина. Та хіба це причина, щоб мимо таких випадків проходити без уваги?

Ось арешти при вулиці Казимирівській у Львові — славнозвісні Бриґідки. Вже віддавна мучиться там кількох українських стрільців. Дозорець Франковскі особливо не злюбив двох з них, Андрія Бучка та Михайла Бурка, а **не злюбив їх за те, що говорять з усіми тільки по українськи.**

Дня 24. лютого Франковскі викликав Бучка й Бурка з келій і так побив їх колодкою в груди, що вони ледви вернулись до камери. Притім дозорець ще позривав їм з шапок українські відзнаки.

* * *

Молодий **Степан Федак,** що стріляв у Пілсудського, а влучив у Грабовського, все ще мучиться в польській тюрмі, й ніяк не може дочекатись хоч і неправедного, а все такого-сякого суду над собою.

Зате його батько, д-р Степан Федак вже і в тюрмі насидівся й під судом опинився. Судили його дня 2. березня, та не досудили, й ще знова судитимуть дня 22. березня.

А защо? Зате що домагався окровавленої сорочки сина. Кілька разів посилав він за пошарпаним одінням сина на поліцію. Тут сказали, що передали сорочку до прокураторії, а там сказали, що сорочки не бачили. Нарешті старий батько, стрінувши якось у суді підкомісара Кайдана, промовив: „То хеба хто з поліції вкрав цю одежу"...

Окровавленої сорочки сина д-р Федак так і не достав; але під суд попав „за образу чести урядової особи". Як можна сказати на польську поліцію, що вона щось украла? Хай навіть украла, але „гонор" свій вона ще потрафить оборонити. Особливо супроти Українцям.

І польський суд має тепер клопіт — боронити злодійський гонор.

* * *

Чергова глава в літописи українських мук під польською окупацією називається **„Данина".**

Вже множаться звістки про буйний розцвіт польського терору на ґрунті приготувань до стягання данини. А що буде, коли данина почне стягатись?

По селах Коломийщини їздить люстратор з повітового виділу та приготовлює селян до плачення данини. Пана комісара возять від села до села, а людей гонять на віча. А 50% селян Коломийщини вже нині не мають хліба...

У Жидачівськім повіті на деяких селян накладено таку високу данину, що вони мусять продавати поле, аби їх сплатити.

У Сокальщині поліція переводить у селян ревізії та арештовання, шукаючи за відозвами в справі данини.

А польська влада має до данини стількиж права, скільки до асентерунку. Право сили.

* * *

Помер визначний український суспільний діяч Іван Кивелюк, помер героєм, до останнього дня не випускаючи з рук українського національного прапору.

Галицькі відносини закрасили й що смерть особливим відтінком. У посмертних оповістках не тільки перечислено посади й титули покійного, а на першім місці сказано: **„Іван Кивелюк — вязень у Баранові, Домбю й на Баторія"...** Коли пошукати по цілому світу, то, мабуть, не знайдеться другого місця, крім Галичини, де так писалисяб посмертні оповістки.

Іван Кивелюк був заступником голови Національної Ради, соймовим послом, головою „Просвіти", судовим радником, членом краєвого виділу, а також видатним співробітником майже всіх галицько-українських політичних, культурних та економічних орґанізацій, але передовсім він був „твердим Русином" старого гарту, витревалим, завзятим і незломним.

— **Мене з хлопа ніхто не скине!** — це була улюблена приповідка Кивелюка. І він помер, вірний цій засаді, помер гордо, непохитно, свідомим свого достоїнства, глибоко в рідній землі закоренілим українським селянином.

І помер бідним. Уміраючи, прохав поховати себе без квітів і вінців, а натомісць допомогти його двом малим дітям, круглим сиротам, дістати освіту й вихованнє. Т-во „Дністер" вже зложило на сю ціль 50 тис. мп. і певно будуть ще й дальші складки. Чи не відгукнуться також американські земляки на останню передсмертну просьбу Івана Кивелюка — „вязня в Баранові, Домбю і на Баторія?" Чи не подумають вони, для кого то Кивелюк був вязнем, коли міг жити і в богатстві, і в спокою?

Датки треба посилати на кн. вкл. ч. 13,335 т-ва „Дністер", Львів, Руська 20.

* * *

За минулий рік 1921. всі повіти Галичини, крім Львова, дали на українські школи 2,963.-448.38 мп.

Цю суму, таку поважну як на галицькі відносини, склали українські селяне, наші вбогі, замучені, півголодні галицькі хлопи...

Гарна це й многонадійна відповідь на всі удари долі, на всі знущання й насильства. Жива єсть душа народня!

Берлін, 6. березня.

Радянин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Д. І., Іст Ст. Луіс, Мо. — Ми вже видали чимало гроший на ріжні процеси, а більше видавати не маємо охоти. Впрочім ніхто не є обовязаний за дармо робити. Ми помістили Вам безплатно, а Вам ще недогода. Зрозумійте, що наш часопис мусить подавати усьо як найкоротше. Гаразд!

С. М., Правиденс, Н. Дж. — Містимо, що вважаємо за цікаве і відповідне. Дописей не звертаємо.

„Громадянин", Юнгставн, О. — Не помістимо, поки не провіримо. З відновленого у Вас життя можна тільки радіти, а окружному комітетови побажати як найкрасших успіхів. Покищо ще не бачимо результатів, бо така велика та свідома громада як Ваша, стоїть прим. що до Позички все ще аж на 55-ому місці.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

о. Анатоль Долинський, парох Підмихайля (пов. Калуш) помер після двомісячної недуги в 64-ім році життя. Покійний о. Анатоль був довший час парохом Бродів. На цім становищі богато причинився до економічного і просвітного піднесення повіту. Повіт був виключною доменою москвофільства. На спілку з д-ром В. Щуратом, який там вчив в ґімназії, поставив о. Долинський перші основи українського національного руху в повіті. За часів української влади переніся до Підмихайля, де колись довго попраціовав його батько, о. Іван, один з найзамітніщих діячів з поміж нашого священства другої половини XIX. віку. У вільних хвилях займався о. Долинський теольоґічними студіями і на цім полі полишив кілька цінних праць. На похороні, який відбувся 20. січня в імени львівської капітули промовив о. прелат Куницький.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Нота до Пуанкаре в справі УНР.

Голова дипльоматичної місії У. Н. Р. у Парижу, Ол. Шульгин передав до президента ради міністрів Р. Пуанкаре в справі ґенуезької конференції, слідуючу ноту:

Пане Президенте!

6-го січня с. р. Найвища Рада, зібравшись в Канах, приняла рішення, яке змушує мене подати до Вашої Екселенції заяву, де сформуваю міркування мого ряду та жадання мого краю.

Це рішення передбачає можливість скликання в Ґенуї конференції, на яку буде закликано, поміж иншими державами, також і совіцьку Росію; разом з тим в ній зазначено, що „така конференція уявляє реальний і значний етап на шляху до економічного відбудовання східньої і центральної Европи".

Український уряд протестує проти закликання на таку поважну та визначну конференцію представників уряду совіцкої Росії. Не маючи наміру втручатися в найменшій мірі у внутрішні справи Росії, ми констатуємо, що уряд совіцької Росії порушив самі основи міжнародного права, що він наслав свої військо, силою заняв територію української республики, як також і республік Кавказу, республік, що їх право на незалежність було визнано ним самим (що до України — див. документ № 88 Зборів Товариства Народів, датований днем 20 листопаду 1920 р. стор. 14 та 15).

З другого боку ми маємо цілковиту певність, що ця конференція не зможе нічим допомогти тій економичній відбудові, яку вона має на меті, бо така відбудова не може бути здійсненою без природних богацтв України та без продукції й величезних ринків цієї великої країни. Отже, ці багацтва, ця продукція, ці ринки, словом, вся економічна міць України зостається паралізованою, доки військо Совіцької Росії займатиме територію її, яку вони поливають кровію та спустошують.

Згідно з першою умовою, зазначеною в резолюції, принятій в Канах 6-го Січня, кождій країні належить право самій, по своїй уподобі, уставити в себе ту чи иншу систему що до власности, економічного життя та уряду. Тимчасом, **Совіцька Росія уставляє силою на землях України комуністичний устрій, якого український народ зовсім не бажає,** як цілковито противного всім його традиціям та жаданням. Так само Совіцька Росія накидає силою Україні економічну систему, яку навіть не можна назвати системою, бо вона полягає виключно в тому щоб **забірати на Україні те, що там виробляється, грабувати те, що там родить, обкрадати її фабрики,** забіраючи з них навіть всяке приладдя, **та все те відпровакувати до Московщини. Що-ж до Уряду,** що його Совіцька Росія прислала на Україну, **то це не що инше, як тільки цивільний відділ головного штабу окупаційних російських військ, тому бо він і виявляється найбільш в переслідуваннях, в увязненнях, в розстрілах, в жорстокій боротьбі проти українського народу,** що ось уже чотири роки не перестає повставати, показуючи тими безперестанними повстаннями своє жадання визволитися з страшного ярма.

Друга умова зазначає ті гарантії, які повинні мати чужоземці для капиталів, що будуть ними призначені на підприємства. Отже, ми попереджуємо Вашу Екселенцію, що такі гарантії не можуть бути данними на Україні, доки ця країна буде окупована військом червоної Росії. Ціла Україна уявляє з себе театр партизанської війни, й повстанці, що провадять ту боротьбу, вважають заворогів не тільки агентів совіцької Росії, але також всі чужоземців, які заключили економічні умови з урядом російських совітів чи з його аґентами на Україні.

Третя умова передбачає визнання боргів та зобовязань. Ця умова дозволяє нам нагадати, що уряд Української Народньої Республіки з самого моменту проголошення Республіки підтвержував при всякі нагоді й через всіх своїх представників свою заяву про визнання боргів бувшої Росії в такій їх частині, яка припадає на Україну. Та цілком очевидно, що законний уряд, який я представляю, не зможе виплачувати цю частину боргів раніш, ніж територію Республіки буде звільнено від окупації ворогом, якого головний штаб (так званий уряд Раковського) не є в стані платити.

Що до умов пятої, та шестої, що забороняють пропаґанду та зобовязують утримуватись від всяких нападів на сусідні країни, то ми краще ніж хто инший, можемо засвідчити, що ці обидва принципи потоптані совіцькою Росією та її відділом який вона наслала на Україну, й не перестають ними топтатися. Наша країна є не тільки крівавою жертвою ворожої окупації, — ворог хотів би зробити з неї базу для пропаґанди та для збройного нападу на країни Заходу.

З усього вище зазначеного виходить, що союзні держави не зможуть офіціяльно визнати російський уряд, доки цей уряд порушує принціпи, уставлені в Канах, хоч би тільки у відношенню до України, яку окуповано наперекір людським правам і яка повинна бути насамперед звільнена від навали.

До цих уваг треба додати ще слідуюче:

З ноти, яку народній комісар закордонних справ, Чичерин подав до Президета Ради Міністрів Італії видно, що російську делеґацію супроводжуватимуть делеґації Республік, союзних з Совіцькою Росією. Поміж цими останніми фіґурує Українська Радянська Республіка, представлена П. Раковським, якого П. Чичерин зазначає під титулом президента народніх комісрів та комісара закордонних справ цієї республіки.

Вище ми вже зазначили, в чому полягають, полягають роля та влада П. Раковського. **Проголошення Української Радянської Республіки є нічим иншим, як злодійський маньовр наших ворогів,** які хотіли замаскувати під законною зовнішністю зґвалтовання наших прав та пограбовання нашого краю.

Та проголошення Української Радянської Республіки, як і бажання російських совітів, щоб Радянська Україна була представлена на всіх тих конґресах, куди закликають російські совіти, та щоб підписи представників України також фіґурували під міжнародними актами (Ризький Трактат та є. н.), все це показує, що національна свідомість українського народу не дає більш можливости нікому, навіть його найзапеклішому ворогові, іґнорувати його національні жадання та нехтувати його правами на незалежність. Отже, констатуючи цей факт, ми протестуємо як найкатегоричніше проте претенсій П. Раковського представляти інтереси нашої країни на Конференції в Ґенуї. **Цей шеф окупаційних червоних військ на Україні має стільки-ж на підстав представляти Україну, скільки їх мали підчас світової війни, наприклад, окупаційні власти в Бельгії або в Сербії** на те, щоб представляти ці країни.

Україна має єдиний закинний уряд, уряд який було законно сконституовано на Україні та якого шефом є П. Симон. Петлюра. Хоч і примушений покинути свою країну, цей уряд не перестає провадити боротьбу проти узурпаторів влади на Україні. Його метою є вигнати насильників, уставити порядок та упорядкувати законні вибори в країні.

Я маю за честь подати до уваги Вашої Екселенції дві заяви що випливають з вище наведених міркувань:

1. Уряд Української Народньої Республіки вважає, що необхідність евакуації території України московськими червоними військами виникає сама собою, яко наслідок переведення в життя принціпів, уставлених в Канах. Я певен що Ваша Екселенція поділятимуть точку погляду Уряду, який я представляю, та що Ваша Екселенція зазначать перед урядом Совіцької Росії необхідність евакувати Україну, де національне українське військо зуміє дуже скоро уставити порядок та спокій.

2. Уряд Української Народньої Республіки надіється, що Ваша Екселенція ласкаво підтримають його жадання, щоб делеґацію цього Уряду було принято та вислухано на конференції в Ґенуї.

Прошу Вашу Екселенцію приняти запевнення в моїй глибокій пошані та щирій відданости.

Олександр Шульгин.

Париж, 15. лютого 1922 р.

ЯК ЖИВЕ СЛАВНА УКРАЇНСЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

„В моїй хаті так зимно, що не можу писати".

(Від власного кореспондента).

Віденський „Укр. Прапор" звернувся до українських письменників з просьбою, щоб кождий написав, над чим працює.

З відповідий, які появилися в „Українськім Прапорі", виймаю отсе відповідь **Ольги Кобилянської,** яка живе в Чернівцях, під румунським ярмом.

Вона пише:

„Саме сими днями викінчую новельку, з життя народа, котру вишлю до Галичини. Дальше візьмуся до викінчування давнійше розпочатої **повісти,** котру на жаль маю поки-що написану лиш до половини, бо пишу **в невідрадних відносинах,** неустанній перерві, отже й не можу скорше скінчити. **В моїй хаті так зимно, що не можу писати.** Чи та повість буде певне називатися „Юлій Цезаревич", чи ін, нині сього ще не можу безпечно сказати. Та не се важне".

Стільки наша письменниця.

Хто є Ольга Кобилянська, Ви, американські Земляки, певне знаєте. Є се одна з наших найславнійших живучих письменниць, яка написала цілий ряд повістий і нарисів як з життя інтелігенції так і простого народу. З окрема звернула вона увагу в своїх творах на положенне жінки в суспільности, так, що в нашій літературі є вона одною з визначних заступниць рівноправности жінки.

Працює Ольга Кобилянська в українській літературі не від нині. При кінці минулого року обходила вона вже **30-літній** ювилей своєї письменської праці. Її дух обдарував нашу читаючу громаду чималими цінностями. Тай славу вона собі здобула. В історії української літератури її імя все буде одним з перших в її часах.

І бачите, ся наша славна письменниця, якою все буде величатися весь український нарід, пише сама про себе, **що в її хаті так зимно, що не може писати.**

Хто знає, чи се вже вся правда, — те, що вона написала. Хто знає, яка та її хата? Може тільки чотири голі стіни, а все, що було, треба було продати, щоб зaратуватися? Хто знає, чи наша письменниця сидить тільки в холоді? Може також в голоді? Може вона тільки соромилася написати всю правду про ті „невідрадні відносини", про які згадує?

Бо хто сам бідний, той знає, як то прикро виставляти свою бідність людям на показ...

Ось так живе наша славна письменниця.

Якаж на се рада?

Старий край, чи він під ярмом московських большевиків, чи під ярмом Польщі чи Румунії, — такий бідний, що не може заспокоїти всіх потреб нашого народу.

До Вас, американські Браття, вже стільки рук зі старого краю простягається по поміч, що аж соромно просити все на ново.

А одначе — як легко було би помогти!

Здається мені, що в Америці (чи в Злучених Державах чи в Канаді, — не тямлю) вийшла навіть одна повість Ольги Кобилянської. **Гонорару за неї вона певне не дістала!** Отже якби їй тільки гонорар за ту повість заплатити, — яка би се для неї поміч була!

Або передрукувати кілька її творів, невідомих в Америці, в Ваших часописах, і заплатити їй гонорар. Або купити в неї ту нову повість (друкувати можна би в старім краю, бо се дешевше), — ще й інтерес на сім можна би зробити.

Ну, а якби так зложитися їй на **ювілейний дар?** Нехай би письменниця бачила, що читаюча громада тямить про неї!

Способів є досить, як би тільки добра воля.

Взагалі добре було би, як би Ви, американські земляки, заложили окреме товариство для підмоги старокраєвим письменникам, яке збирало би фонди й розділяло, кому треба.

Отсих кілька думок подаю під Вашу розвагу. Не беріть мені за зле, що я так часто „жебраю" в Вас, взиваючи Вас давати датки на ріжні старокраєві національні потреби.

Що робити, коли треба і треба.

І не можна мовчати, коли славна письменниця сама каже, що сидить в нетопленій хаті, а може також не має в що одягнутися і що зїсти...

При тім усім треба тямити, що старий край зійшов на таку біду, боручися за державну незалежність усіх українських земель, цілого українського народу.

А ся боротьба — се свята справа для всіх Українців, де вони не були би.

Прага, 18. лютого, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

З ЙОЗЕФОВА, В ЧЕХІЇ.

(Містимо лист укр. військового старшини, який описує деякі цікаві моменти із війни. Цей лист переслав нам д. Петро Смак з Еддісон, Конн.).

Не весело в дома тепер! Нема давних вечерів — усьо сумне і пригноблене. Поле пориторовами стрілецькими і ямами від куль гарматних. У селі плотів нема, навіть дерева видно тільки не-не-де. Село гейби змаміло. Як перший раз в війні побачивем село, з жахнувся; здавалося мені, що переступлю його. В селі мене ніхто не пізнав, навіть мої родичі, котрих тепер уже не має на світі... Военна доля мені не пощастила, забрала літа і найкрасший час, а тепер мушу сидіти в таборі чеськім — в неволи на воли. То трафилося мені перший раз, бо цілий час я воював як вольний, аж тепер в таборі слухаю чужих, але може не довго. Що сталося в селі, подрібно переповісти не можу, бо в дома я був дуже мало. Цілий час я був на фронті. Підчас вибуху війни мене забрали до кріпостної артилерії до Перемишля, відтак пішов до старшинської школи в Будапешті, а по школі на італійський фронт і **як кождий Славянин, так і я був помелом німецьким і мадярським.** Мною затикали найгірші діри. Перебув не оден гураґановий огонь, не оден ґазовий наступ, але ранений не був, тільки придушений міною і при помочи Небесного виздоровів. „Шикани" не вийшли мені на шкоду, бо я вправився і то придалося на нашій війні з Поляками. Підчас розпаду Австрії я був на відпустці в дома. Дня 29/X 1918 прийшов до мене Якимчук, глубіцький академик, щобим зібрав людий і йшов відбирати Тернопіль. На другий день в вечір зібралися люди з крісами і я їх повів. Але міста не тре було здобувати, бо Поляки нічого не робили. Я передав людий, а сам поїхав до Золочева, бо там зложено кадру артилерії.

Прибувши там, дістав приказ з 120 людьми поїхати до Бродів розоружити ботерію мадярську, що вертала з України, і її перебрати. Опісля зроблено мене командантом її і вислано під Львів. Там був в ґрупі ґенерала Микитки і давався в знаки Полякам. Муніції малисьмо досить, люди мене любили і робота ішла. Війна була деколи страшнійша як за Австрії. Ми котили гармати разом з піхотинцями в одній лінії вперед. При стріляннію майже кождий ґранат добре падав а рури червоніли, бож і вони певне злі були на Ляхів. Було одно лихо, що я був сам оден тільки в батерії. Не було більше старшин, ані підстаршин. Сам мусів бігати усюди, перестудився і перележавем до марта. Відтак знова дали мені батерію і я пішов на північ від Бродів в околицю Берестечка. Там було уже гірше воювати, бо тамошні селяни зробили собі власну республику і не хотіли нікого признавати. Жаль ставав, що свої роблять роздор. Нас називали мадярами, австрійцями. Вони слухали Москалів, яких там є кілька кольоній. Не помогло наше говореннє, що ми такі самі Українці. як вони. Найбільше вразило мене то, що підчас наступу польського, наші стріляли на нас з боків і відобрали від мен нас з боків і відібрали від мене дві гармати. Тоді я мусів звернути огонь на село. Завaливем кілька хат і усьо утихло. Прийшли вже проситися, але що з того! Гармати пропали, а Поляки тиснуть. Ми тільки двома мусіли держатися. Бій тревав два дни, а відтак треба було утікати, бо окружували нас. Утеча була тяжка, бо через мочари. Під самими Бродами заступили нам дорогу, але ми перебилися і дальше на Підкамінь звернулися. По дорозі набралисьмо муніції, але коні були уже дуже помучені, так, що під гору тре було тягнути руками, а Поляки наступають на пяти. Здогонили нас в Підкамінію і зачали штурмувати, але я казав припустити їх близько а потім давай „шрапаками" і машиновим крісом. Зачали кричати і зойкати як в пеклі. За той час зібралися цивільні зі шнурами і помало повитягалисьмо на гору гармати на перід одну, а потім другі і так вратувалися з двома тільки раненими. Поляки видно мали досить, бо нас уже не переслідували — так, що моглисьмо в Залісцях добре відпочати. За той час прийшло війско з Тернополя, а ми висилені і без муніції пішли до Тернополя підкріпитися. Але по кількох дняж уже мусілисьмо дальше цофнутися аж під Скалу, звідки я сейчас пішов на фронт під Чортків. Там переломилисьмо Полякам фронт і знова пішли вперед. Решта опишу Тобі другим разом.

Щодо знущання Поляків над нашим населеннєм, то наочно я не видів але за то оглядав наслідки. Люди, які утікли з неволі, показували рани від побиття, а їх страшний вид говорив сам за себе. Се були тільки тіни, а не люди. Відтак знова, як ішлисьмо вперед, виділисьмо поорзстрілюваних людий цивільних і цілком не винних — за се тільки, що були Українцями. Села були вирабовані: Богато господарств спалені — за то, що „бунтовали сєн". Не було села деб „янтки" не знасилували кількох женщин. Відтак перечитай собі життя наших людий в таборах польських, про заразливі хороби як сицний тиф, то може в приближенню виробиш собі погляд, які відносини у нас в Галичині існують. Впрочім переконаєшся сам, коли приїдеш, бо наслідки не затруться ще довгі часи. Тепер приїздити не раджу Тобі, ліпше зачекай, аж успокоїться. Довго чекати не будеш, бо як видиш з часописий Галичиною інтересуються тепер усі держави. Я маю надію, що то не буде довго тревати, як ми з Поляками знов зачнемо війну, бо вони добровільно не уступляться. Тепер тільки розбишацтва і рабунки польських жандармів, війска і цивільних Поляків на порядку дня. Українець, котрий щось має, сей час обрабований, а Українець, що приїде з Америки, то його як не окрадуть, то зрабують або і убють.

...**Василь Грицишин.**

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

МОСКОВСЬКИЙ ГОРОД

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповідання з другої половини 17-сотих років

(Продовженне). (27)

Ще не розійшлася луна по сій сальві, як гримнула сальва, але дужша, від степу.

В степу стояли дві козачі сотні проти полусотні Москалів. Калинич обступив їх каблуком так, що в степ не годен був ні один вихопитися. Підсунувшися до їх леговища на віддаль стрілу, Калинич поставив спішену сотню з рушницями в руках в першій лаві. Другій сотне казав сідати на коні, станути за піхотою і добути шабель. Саме в сій хвили в городі загрохотіла сальва людий Петра.

— Рушай! — крикнув Василь на піхоту.

Московський вартовий, чуючи від города сальву, від степу якусь команду, стрілив на алярм у воздух. Все те, сальва, команда і стріл вартового розбудили сплячих. Вони посхоплювалися і стали наслухувати, хапаючи рушниці. Калиничеви лише сего треба було.

Пали!

Загриміла сальва, град куль посипався в купу Москалів. Стрілці зараз розступилися, стаючи шпалірами по обох боках. В прогалину ринула чвалом кіннота з добутими шаблями і, не вдаючися з Москалями в ніяку бійку, пролетіла, мов вихор, через трупів і живих. Калинич держав у лівій руці шаблю, в правій аркан. Піхота зійшлася назад в лаву і рушила, з вистріленими рушницями в лівій, з добутими шаблями в правій руці, за кіннотою. З тими Москалями, котрих оминули і котрих не затовкли кінські копита, козаки мали легку роботу. Недобитки, повалені перелетівшою над ними сотнею, підводилися з землі на се, щоби шаблі піхотинців назад поклали їх.

При самім вході в город Калинич здержав свій відділ. Стріли в городі падали густо, і він, поки не виміркував, звідки вони падуть і в котру сторону, не міг посуватися дальше, щоби своїх людий не пхати непотрібно під кульки. Здогадався, що Петро зорганізував якийсь напад на город, що й вдерся в середину. В освітленій части бачив лише неувільнених ще хлопів, що в дибах рачкували в сторону, де стояли вози. Лиск з рушниць і стріли чув в неосвітленій огнями стороні, але, саме через темноту, не бачив стрільців.

Калмик ґаздував у той час в кватирі майора. Обійшовши з десятьма козаками дім, станув за частоколом, де один пень був уже цілком підкопаний. Зробив се Іван Ухаченко. Аюкай лише троха наляг і пень повалився, лишаючи в частоколі шкалубину, крізь котру один чоловік міг цілком вигідно пропхатися. Аюкай вліз у садок, за ним полізли всі десять.

Майор уже не спав. Пробудив його перший вистріл вартового. Не вставав, бо знав, що як би сталося справді щось надзвичайного, то сторожа, що стояла перед хатою, прийшла би звістити його про се. Лише лежав і наслухував. Сальви з одної і другої сторони хати вигнали його і всіх офіцирів з ліжок. Як були в ліжках, неодягнені, вхопивши тільки пістолі в ліву руку, шпади в праву, вибігли на двір. Було ясно як у день і лише тому майор не пошпотався на трупах вартових, що лежали перед порогом його хати. Коли побачив, омертвів.

З мертвоти розбудив його грімкий оклик Калинича, що виваючи арканом, крикнув:

— Маю тебе! Сюди, у петлю, московська собако!

Одночасно з переду надбіг Петро зі своїми, також з арканом в руці. За майором вийшов в тій же хвили з хати Аюкай, ведучи свій десяток людий.

Петля Василевого аркана впала на голову майора. Але Калинич своїм окликом перестеріг був його. Заки потягнув закинений аркан, з пістолі майора лиснуло. Калинич, випустивши з руки аркан, захитався і звалився з коня, майже під ноги майора. Сей підніс шпаду і штовхнув у груди... але не пробив. Шпада впала на груди Калинича, разом з рукою Филемонова... Одним махом шаблі Петро відсік її висше лікта.

— Перевяжи майорови руку! — крикнув Аюкай до сина. Сам кинувся до Василя і став ножем розтинати його кафтан, добираючися до рани від московської кулі.

Військo, як лише побачило, що отаман, поцілений кулию звалився з коня, пішло під провід сотника Луценка. Сей, допевнившися, що Василь жиє, хоч тяжко ранений, полишив побратима під опікою Аюкая, і сам відійшов кінчати вже майже довершене діло.

Московські офіцири, бачучи кругом себе таку силу ворогів, і не пробували боронитися. Здалися і спокійно дали повязати себе. Прочі хлопи, стовпившися разом з хлопами між возами і худобою, ждали в тривозі на се, що тепер прийде. Війско обступило їх, витягало з товпи по одному, вяжучи і відводячи на середину майдану під сторожу.

Бій затих, бо вже не було з ким битися. Зате пекло счинилося між возами. Билися між собою хлопи. Крики „се моє!", „то моє!" мішалися з всякими желанями мамам і з ріжними придачами до сук, собак, чортів, то що. Подеколи, як загальний гамір втих, чути було то з сего то з того місця багнистого ліса крики розпуки, та благаннє о ратунок. То потапали в багнах ті хлопи, що не ждучи на кінець, зараз як лиш поскидали диби, пробували спастися побігом. Між ними було також пару Москалів, котрі ґадали, що найлекше спасуться, пропадаючи в лісі. Викрикували також ті хлопи, що ще рачкували з ногами в дибах. Ще не були розковані, бо послідні, що увільнилися були, не дбали за дальших і позапропащували ключі.

— Маєш ключ? — спитав Петро Ухача, що туманів на середині майдану.

— Маю, та що мені з того?

— Що тобі з того? Ось люди ще в дибах. Поотвирай, або дай їм ключ.

— Я?! Я буду инших звільняти, коли пропала моя власна дитина?... Тепер нехай всі виздохають!... Мені лекше стане.

— Дай ключ, бо скажу повісити на першій гиляці! — крикнув Петро, котрому вже не стало терпцю.

Ухач передав ключ Петрови.

— Тепер іди до отсеї хати, де мешкав майор. Там твій син.

Подужавши ворога, треба було зануздати розгулюканих хлопів. Такий, котрого віз Москалі вже були випорожнили, кривдував собі, що віз якогось товариша недолі ще був нерушений і повний харчів. Як вимагала справедливість, він перетягав половину з чужого повного воза до свого порожного. Справедливість розумів, очивидно, так, що тягнув що ліпше, і не меншу, ані рівну половину, лише більшу. Властник повного воза добачував у тім, очивидно, розбій і, скріпляючи свій протест пястуком, або й заступом, заявляв, що зі своєї праці не дасть нічого, ані зернятка каші. Кому Москалі вже зїли або воли, брав собі відшкодованнє від такого, котрого воли в московських жолудках ще не пропали. Ділився, очивидно, так що з двох чужих волів брав ліпшого. Тут знов зачиналося від „матери", і йшло програмово дальше, як се звичайно між хлопами буває, до кровавої бійки. Якийсь ґазда віднайшов свій віз, але з поломаним колесом. Він, ненадумуючися ні хвилю, здоймив колесо від сусідного воза. Але ще не вспів донести до свого, як об. його голову заковтала шприха з його власного, поломаного колеса.

Петро обставив війском се нове боєвище і казав дати сліпу сальву. Бійки і сварки устали. Хлопи затихли, глядячи здивовані на війско.

— Зараз всі вийти на майдан! — крикнув Петро сердито.

— Тут наше добро, наша праця... Не підемо! — відповіли деякі.

— Зараз, кажу, на майдан! Хто не вийде, або воркне лише одно слово, дістане диби. Як треба буде, то всіх назад забю в диби. Порядок з вашим добром зробить війско... Зробить так, щоби було по справедливости...

Матіркували, але вийшли. Зібраних на майдані обступило війско.

— Заступи в руки і рити яму! Похоронимо вбитих Москалів, — приказав Петро.

— Або то ми постріляли, та порізали їх?! — скричав народ. — Хто їх побив, той нехай гне спину над ямою. Або нехай їх вовки й ворони розтягнуть. Ми вже досить тут набідилися. Ще мозолитися з отсим стервом?... Сего не буде!

— Диби, сюди! — гукнув Петро. Ноги в диби, і до вечера не дати їсти.

Хлопи боронилися, але се нічо не помогло їм. Козаків було більше. На добавок хлопи перетомлені роботами й голодом, не мали сил боронитися. Коли побачили, що вже кількох забили в диби, заявили, що вже будуть робити. Козаки також метнулися до роботи і в короткім часі земля прикрила сто двацять московських трупів. В живих лишилися сімдесять два. Недоставало вісім. Були се мабуть ті, що потопаючи в багні, кричали „ратунку!" Вони там знайшли свій ґріб.

Аюкай і чабани зарізали два воли, вибрали з возв харчі і стали печи та варити для всіх. Коли хлопи з козаками усипали могилу, була також готова їда.

Коли над побитими Москалями сипали могилу, Петро пішов до хати майора. Там в одній комнаті умістили раненого Василя, в другій раненого майора. Василеви кулька прошибла бік. Калмик наклав на рану якогось зіля і обвязав її. В першій хвили ранений отаман був при тямі. Коли говорив, дуже боліло його. Він лише кількома словами просив, щоби йому розказали, що і як сталося. Калмик, змиваючи і обвязуючи рану, розповідав. Потім раненого занесли до хати і поклали на майорове ліжко. Калмик подав йому добру чарку горівки. Василь порожнив чарку до дна і заснув.

Калмик знав, що оба Нерозлучні хочуть майора дістати в свої руки живого. Також він сам мав охоту почислитися з ним. Щоби не згинув через уплив крови, казав синови перевязати рамя майора над прорубом. Сей стис рамено ремінцем так, що кров цілком перестала йти. Опісля Аюкай обвязав рану майора, та казав занести його до другої комнати в тій самій хаті. Очивидно, як у комнаті, так перед дверми, та під вікном поставив вартових, а ноги замкнув у дибах.

В ту комнату увійшов Петро, сів проти майора і вдивлявся в него. Не обзивався ні словом, лише поволи напихав люльку. Напхав, запалив іii дальше мовчав. Встав і став мовчки проходжуватися по хаті.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО ЛАСКАВОЇ УВАГИ!

Отсим повідомляємо наше Шановне Громадянство, що **Книгарня У. Н. Союза (Ukrainian Publishing and Printing)**, яка донедавна містилася в льокали під числом **30 East 7th Street, New York, N. Y.**, находиться тепер в домі У. Н. Союза в Джерзи Сіти.

Всі ті наші Вп. Земляки, котрі мали якенебудь діло з „Книгарнею У. Н. Союза в Ню Йорку, будуть ласкаві відноситися тепер з усякими справами, входячими в обсяг друкарстві і книгарства, на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Усі замовлення, як у меньший так і в більший скількости, ми полагодимо відворотною почтою совісно, ретельно, щиро і по можливо найнизших цінах.

Дякуючи за дотеперішну прихильність до нашої інституції і милійшої дальшої звязи з Вами,

Остаємо з високим поважанням

Адміністрація „Свободи".

ПЕТЛЮРА ЖИЄ В ОДНІМ РУМІ.

Редактор канадійської газети „Український Голос", д. Мирослав Стечишин, описує осьяк свою торічну стрічу з Петлюрою в Тарнові, на Мазурщині:

Рік тому я мав нагоду відвідати Петлюру у Тарнові. Тоді Петлюра міг ще жити явно, бо роський договір, який зобовязував Польщу вигнати Петлюру геть, ще не увійшов був в життє.

Їдучи до Тарнова, я вже чув про замки, в яких Петлюра панує; про сильні прибічні сторожі; про богацтва, в яких він з ласки Польщі купається; про міліони марок... Такі історії вже й тоді про Петлюру оповідали.

Та гіренькє було моє розчарованнє, як я приїхав до Тарнова.

Приїзджаю до Тарнова; розглядаюсь на всі боки, нема ніде Петлюрового замку. Ходжу по тім брудні́м, смердячім місточку; питаю людий, де Петлюрів замок, з мене сміються. Остаточно я мусів з тим згодитися, що нема в Тарнові замку для Петлюри.

Спинився я в готели Брістоль, де урядувало Петлюрове правительство. Ой готель то, готель; кілько собі його пригадаю, то ще мені не добре робиться .Але думав я собі, що там за пять мінут дістану вже всі інформації про Петлюру; де він мешкає; що робить; де можна би його побачити. Та — два дні мені забрало, поки я допитався до Петлюри. Ніхто не міг навіть на певно сказати, де він мешкає, хоч він мешкав не дуже далеко від готелю Брістоль і часто там заходив.

Мені сказали, що Петлюра мешкає в посліднім домику на одній з бічних уличок Тарнова, на поверху; вхід до мешкання по правій руці від сходів. Входжу я в той дімок, виходжу по сходах на гору; приглядаюся на двері з правої сторони, на дверях напись „Robertowie Lipińscy" чи щось подібного. Думаю, здурили мене мої інформатори; замісць до Петлюри справили мене до якихось Поляків, але стукаю в двері на всякий случай. Двері отвираються; показуєся в них якийсь молодий чоловік і коли на моє питаннє він відповів мені, що справді в панів Ліпінських винаймає кімнату Петлюра, який Троцького навіть в сні непокоїть, для мене се була одна з найбільших несподіванок з цілої подорожі по Европі.

Наконець дістався я перед самого Петлюру. Входжу у маленьку кімнатку, що рівночасно служила за спальню і канцелярію (в Америці таку кімнатку називають „форнішд рум") і знов не знаю, чи вірити своїм очам чи ні. Замісць Петлюри, про якого ходила чутка, що йому вбилася в голову королівська корона, а в кождім разі становище ґенерала, я бачу перед собою зовсім небундючного, присадкуватого, передчасно постарілого чоловіка, в старім однострою наддніпрянського козака, з лицем пооранім глубокими зморщками... Такий був дійсний Петлюра.

Не ворожа польська, але таки „щира" українська преса голосила тоді, що Польща дає на Петлюрове правительство навіть не по три, а по трийцять міліонів марок місячно, але перебувши в Тарнові цілий місяць, і маючи за той час доволі нагоди приглянутися, як живуть ті, що ніби діставали грубі міліони від Поляків, я переконався, що не то низші урядники але навіть міністри в правительстві Петлюри в буквальнім розумінню того слова не мали за що купити собі їсти і сам Петлюра мусів мешкати в дірі, в якій в Америці звичайний робітник не згодився би жити.

Делегації від сього правительства без перестанку колядували тоді у Варшаві, аби відібрати від польського правительства бодай частину з 40-міліярдового майна, яке Поляки вивезли з України і були обовязані за нього Петлюровому правительству заплатити. Коли Поляки справді колись давали що Петлюрі, то се був тільки зворот зовсім правильно принятого довгу, а не ніяка ласка. Але на скільки розумію, Поляки свого довгу Петлюрі таки не звернули.

В таких відносинах істнувало Петлюрове правительство ще в ту пору, коли воно виступало в Тарнові зовсім формально і відкрито. Колиж хто хоче сказати, що тепер Поляки так радикально змінили своє відношеннє до Петлюри, що аж дають йому і замок і прибічну сторожу і по 3 міліони на місяць, то я без найменьшого вагання кажу, що він без сорому і совісти — бреше.

Мир. Стечишин.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ У ЛЬВОВІ.

Дня 8. лютого с. р. відбулася у Львові нарада гуртка ініціяторів заснования Українського Економічного Інституту у Львові. В нараді брали участь пп. д-р В. Бачинський, д-р О. Бариляк, д-р М. Волошин, дир. С. Герасимович, дир. С. Кузик, д-р Я. Олесницький, дир. Л. Рожанський, інж. Ю. Павликовський, дир. О. Саєвич дир. І. Филипович, судя В. Целевич і инші.

Нарадам проводив д-р Лесь Кульчицький, протоколував п. М. Гнатюк. П. С. Герасимович предложив проект статута, після якого цілю Товариства є дбати про економічний розвій українського народа ві всіх галузях народного господарства, та бути осередком так для поодиноких осіб, як і для товариств, що працюють на економічнім полі. Для осягнення цеї цілі буде Товариство:

1. Розслідувати всілякі питання і прояви економічного життя так українського як і чужих народів та вказувати як найкориснійші способи їх розвязки в хосен українського народа і для сего буде а) уряджувати економічні зїзди, анкети і наради, б) видавати періодичні і не періодичні публікації на економічні теми.

в) удержувати загально доступні бібліотеки і музеї, як також збирати і видавати всякі матеріяли, що відносяться до пізнання економічного стану українського народу.

г) устроювати курси, виставии, відчити і наукові екскурзії, та удержувати фахові школи.

д) висилати вандрівних учителів для устного поучування народа у всяких економічних справах.

Роздавати ступендії для образування в економічних науках.

3. Обєднувати діяльність ріжних чинників українського економічного життя і причинюватися цим до його відбудови.

4. Для обміркування поодиноких справ, зачеркнених повисшим кругом ділання товариства, може Головний Виділ покликувати до життя секції.

В дискусії забирали голос майже всі присутні, констатуючи згідно пекучу потребу начальної економічної інституції, яка вела би перегляд всіх економічних сил нашого народа і давала ініціятиву до розвою в ріжних нових напрямках. Предложений проект статута принято майже без зміни і вибрано комітет з пп. д-ра О. Бариляка, С. Герасимовича, д-ра Л. Кульчицького і інж. Павликовського, який має занятися полагодженням формальностей, потрібних до скликання перших загальних до скликання перших загальних зборів.

Членами Українського Економічного Інституту будуть могли стати всі особи української народности, що теоретично, або практично працюють на економічному полі. Намічається утворити цілий ряд секцій, як прим. рільничу, гірничу і окрему нафтову, промислову, реміснічу, торговельну, кооперативну, банкову, комунікаційну, будівельну і др. а крім цего секції, більше адміністративного характеру для переведення поодиноких завдяк пр. видавничу, фахових шкіл і т. п.

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32, T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainisher Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодіжі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд военних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодьжю;

на адресу: **Zemelnyj Bank Hipoteczny, ul. Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи: **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (доляровими рефтами) треба все посилати листи і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей вказ містити-мемо від часу до асу у „Свободі".

Наших земляків в Европі просимо одати нам зміни або доповнення в их адресах.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ